Fehér megye gazdasági helyzete és perspektívája

GYŐRFI DÉNES

Fehér megye Románia központi részén, az Erdélyi fennsík, az Erdélyi Érchegység és a Déli-Kárpátok közös találkozási pontján helyezkedik el, a Maros középső szakaszán, mely észak-kelet, délnyugat irányban szeli át. Területe 6231 km^2, mely az ország 2,64%-át teszi kis nagyságrendben, országviszonylatban a 16. helyet foglalja el, s így a középszerű megyék kategóriájába sorolandó. Szomszédai: északon Kolozs megye, északnyugaton Bihar és Arad megye, délnyugaton Hunyad, délen Vâlcea, délkeleten Szeben és északkeleten Maros megye.

Felszíne: a magas felszíni forma az uralkodó. A leosztás is ezt igazolja; a hegyvidék kb. 52%-ot, a dombvidék 26,5%-ot, a síkvidék pedig 22%-ot ölel fel. Vizei közül a Maros a legfontosabb, mely jobb partján az Aranyos, az Enyedi patak, a Tövisi patak, a Gáldi patak, a Krakkói patak, az Ompoly, a Vinci patak, bal partján pedig a Kis- és Nagy-Küküllő, a Sebes, a Pián, a Kudzsir patakok vizét gyűjti össze.

A megye rendkívül gazdag természeti kincsekben. Az egyszerű felsorolás is sokatmondó e tekintetben: arany, ezüst, réz, ólom, cink, pirit, higany, só, bentonit, mészkő, mangán, azokerít, homokkő, vulkánikus tufa, márga, agyag, márvány, építőanyagkő, homok és kavics, fa, földgáz stb.

A megye összterületéből 624 157 ha-on zajlik tulajdonképpeni termelés. Ebből a mezőgazdasági terület 329 700 ha, mely a megye területének 52,8%-át képezi. Ebből szántóterület 133 100 ha (40,4%), legelő 117 300 ha (35,6%), kaszáló 72 700 ha (22%), szőlő és szőlészeti faiskola 4900 ha (1,5%), gyümölcsös és faiskola 1700 ha (0,5%), erdő 229 700 ha (36,8%). Vizek és tavak 6370 ha (1%), egyéb területek 58 387 ha (9,4%).

2001. január. 1-jén 395 653 lélek volt a megye lakossága, melyből 232 664 (58, 8%) városi és 162 989 (41, 2%) falusi. A népsűrűség 63 lakós/km^2. Gyulafehérvárnak – mint megyeszékhelynek – 71 651 lakosa volt a fent jelzett évben.

A városok száma 11, ebből négy megyei jogú város – Gyulafehérvár, Nagyenyed, Balázsfalva és Szászsebes, és hét város: Abrudbánya, Kudzsir, Marosújvár, Aranyosbánya, Topánfalva, Tövis és Zalatna. A megye 65 község pedig 658 falu tevékenységét foglalja magában.

Fehér megye helye Románia gazdasági-társadalmi fejlődésében

Az ipar képezi Fehér megye gazdasági alapját, melynek 9300,0 milliárd lej volt a 2000-es év össztermelése. Az ipar keretében a főbb ágazatok a bőr- és lábbeliipar, a fafeldolgozó, a vegyipar, a fémipar, élelmiszeripar, textilipar, szörmeipar

A mezőgazdaságban, mint második fontos gazdasági ágazatban, 1999-ben 2669,4 milliárd lej volt az évi termelés, melyből 1392,8 milliárd a növénytermesztésben 1276,6 milliárd pedig az állattenyésztésben valósult meg. A leghíresebb szőlőtelepek Balázsfalva, Zsidve, Nagyenyed és Gyulafehérvár környékén terülnek el. A gyümölcsösök elsősorban Zsidve és Szépmező határában remekelnek. A bortermelés terén a megye országos szinten elsők között van. Az állattenyésztés terén 99,8%-os részaránnyal a magánszektor uralkodó.

A gazdasági-társadalmi fejlődésének állapota

Ipar

Az 1990–2000-es időszakra vonatkozó mutatók elemzéséből megállapítható, hogy az 1995-ös év kivételével a megye ipari termelése állandó jelleggel csökkenő tendenciát mutat. A csökkenés 1997-ben 1996-hoz képest 9,6%, 1998-ban 12,8%-os, 1999-ben 1998-hoz képest 0,4%-os volt, 2000-ben 1999-hez viszonyítva 4,7%-os. 2000-ben az ipari összteremelés 9300 milliárd lej volt, ez 25,3%-kal kisebb, mint 1996-ban, 2000-ben az 1989-es évi termelésnek mindössze 28,5%-a. A fizikai termelés 2000-ben 1996-hoz viszonyítva gyarapodást mutat a préselt falemez (+172%), húskészítmények (+81%), kötött áru (+52,7%), hús (+38,2%), kalcinált szóda (+28,5%), porcelán (+7%) esetében. 504 feletti visszaesés tapasztalható 1996-hoz képest a fémipari technológiai berendezéseknél (-64,9%), vajnál (-63,6%), tűzálló téglánál (-63,4%), betonelemnél (-58%), lábbelinél (-51,6%-os) a csökkenés. 2001 első évnegyedében már enyhe növekedés tapasztalható a betonelemgyártás,tejtermékek lábbeli, kötött áru, acél, fémipari berendezés, bútorgyártás esetében.

Mezőgazdaság

2000-ben 328,7 ezer ha volt a megye mezőgazdasági területe. A szántóterület 1, 7 ezer ha-al, a természetes legelő 2 ezer ha-al, a kaszáló 1,8 ezer ha-al gyarapodott, ellenben 854 ha-al csökkent a gyümölcsössel és facsemetékkel elfoglalt terület, a szőlőkkel elfoglalt terület pedig 399 ha-al. 2000-ben 111, 2 ezer ha esett művelés alá. Ez 16, 1 ezer ha-al kevesebb, mint 1996-ban. A 2000-ben megműveletlenül maradt terület viszont 21, 6 ezer ha, közel hétszerese az 1996. évinek.

Növénytermesztés

1999-ben a megye mezőgazdasági termelése 0,2%-kal kisebb volt, mint 1996-ban, jóllehet 1997-ben és 1999-ben a termelés enyhén emelkedett a megelőző évhez képest, míg 1998-ban 10,5%-al csökken.

A mezőgazdasági termelés dinamikája 1997–1999 között (%-ban *)

A mezőgazdasági termelés mutatói	1997	1998	1999
Összesen	105, 7	89, 5	105, 5
-növénytermesztés	113, 3	82, 7	109, 8
-állattenyésztés	97, 2	98	102
Magánszektor			
Összesen	**107, 4**	**91, 5**	**108, 4**
-növénytermesztés	113, 9	86, 3	111, 1
-állattenyésztés	100, 4	98, 1	106, 3

*1996= 100%

A magánszektor termelése az 1996-os 92,3%-ról 1999-ben 98,8%-ra emelkedett

A mezőgazdasági termelés struktúrája %-ban

	1996		1997		1998		1999	
	Teljes	Magán	Teljes	Magán	Teljes	Magán	Teljes	Magán
Teljes m. g.-i termelés	100	92.3	100	94.1	100	96.3	100	98.8
növényi	52.6	92	55.8	93.4	44.7	97	55.2	97.8
állati	47.4	92.7	44.2	95.1	55.3	95.8	47.8	99.8

Az öntözésre előkészített terület állandó volt az utóbbi évek során, ez viszont a megye mezőgazdasági területének mindössze 1%-ra terjedt ki. A befektetések megszünése, a meglévő berendezések, felszerelések hanyag karbantartása a hatékonyság csökkenését vonta maga után. Ez oda vezetett, hogy 2000-ben a célra előkészített 2108 ha-ból mindössze 100 ha-on volt öntözés a megye mezőgazdaságában. A gabonaneműekkel bevetett terület 1999-ben 24,3 %-kal alacsonyabb az 1996-os helyzethez viszonyítva, mindössze 66 000 ha. A szemesgabona-termés viszont 1997–2000 között általános jellegű csökkenő irányzatot mutat. 2000-ben, a megye mezőgazdaságában 2888 traktor (269-cel kevesebb, mint 1996-ban), 2222 eke (107-tel kevesebb 1996-hoz viszonyítva), 393 kultivátor (8-cal több 1996-hoz képest), 629 önműködő kombájn (89-cel kevesebb 1996-hoz képest) és 1032 vetőgép szerepelt nyilvántartásban 1999-ben. A műtrágya használata is állandó csökkenést mutat: 1996-ban 8695 t, 1997-ben 8355 t, 1998-ban 6581 t, 1999-ben 5258 t és 2000-ben 6191 t került a földbe.

Az állattenyésztés 1999-ben 2,8%-kal csökkent 1996-hoz viszonyítva. A szarvasmarha-állomány 2000-ben 1996-hoz képest a 18,4%-os, a sertésállomány 29,3%-os, a juh-kecskeállomány 23,4%-os, a szárnyas állomány 9%-os visszaesést mutat. Ezzel szemben a magánszektorban a szarvasmarha-állomány 1996-os 90,4%-ról, 2000-ben 97,6%-ra emelkedett a sertés 86,4%-ról 97,1%-ra, a juh és kecske 97,8%-ról 99,9%- ra és a szárnyas állomány 72,15-ról 100%-ra.

2000-ben a megye exportvolumene 141, 6 millió $ volt, ez kétszerese az 1996-os exportnak. Az exportra került legfőbb árucikkek: lábbeli (18, 5%), konfekció (15, 3%), áru (10, 6%), gépek és technikai berendezések (7, 8%), kerámiai termék (7, 7%), bútor (7, 3%). Növekedett továbbá a faanyag, villamosberendezések exportja, csökkent ugyanakkor a vegyiipari, a vas- és acéltermékek kivitele.

A megyei turizmus területén sem biztatóak a számadatok. 1996–2000 között a megye területén elszállásolt turisták száma évről évre csökkent, jóllehet a jelzett időszakban 26-ról 32-re szaporodott a turisztikai egységek száma. Ezek javarésze viszont faluturizmusra volt berendezkedve, korlátozott befogadóképességgel rendelkezett.

A munkaerő foglalkoztatása visszaesést mutat, minek következtében ezek száma az 1996-os 116 811-ről 1999-ben. 87 510-re csökkent. Míg az állami alkalmazottak száma 70%-ról 41,5%-ra csökkent, addig a magánszektorban alkalmazottaké 19,8%-ról 36,3%-ra emelkedett. A legnagyobb létszámcsökkenés a mezőgazdaságban (-57, 8%), az erdészetben (-40,9%), a kitermelőiparban (-34,8%), a szállításban (-32,9%), a feldolgozóiparban (-22,8%) volt. Növekedés tapasztalható viszont a közigazgatásban (+23,1%), a kereskedelemben (+15,3%), valamint az energiatermelésben és az elosztásban egyaránt. Ugyanakkor 1996-2000 között a munkanélküliek átlaglétszáma 2,8-szorosára emelkedett, minek következtében a munkanélküliségi ráta 2000-ben az 1996-os 4,7%-ról 13,4%-ra emelkedett. A leginkább érintett városok Kudzsir, Nagyenyed, Balázsfalva és Gyulafehérvár. Ugyanakkor a nők helyzete is egyre rosszabbodott. 2000 végén a munkanélküli nők részaránya 58,9%.

A nyugdíjasok létszáma 1996-2000 között 9,7%-kal emelkedett, s így 2000-ben már 101 898 nyugdíjast jegyeztek a megyei statisztikák. A nyugdíjasok vásárlóere pedig ugyanazon időszakban 16,9%-kal, 1990-hez viszonyítva pedig 45,4%-kal esett vissza. A reálnyugdíj csökkenését az árak túlzott növekedése váltotta ki, a nyugdíjemelések és kiigazítások nem tudták fedezni a bekövetkezett áremeléseket. Továbbá a nyugdíjasok létszámának állandó emelkedése, valamint a feketén dolgozók számának növekedése szintén nyomást gyakorol a társadalombiztosítási rendszerre, mely végül is az átlag reálnyugdíj szintjét negatív módon befolyásolja.

Környezetvédelem

A környezeti tényezők minőségi felmérése 122 központban zajlik a megye területén. A légszennyeződésnek jelenleg is Zalatna a fő gócpontja, ahol a helyi Ampellum S.A. fertőzi kíméletlenül a

levegőt. A talajfertőzést szintén az Ampellum, továbbá a gyulafehérvári Resial részvénytársaság, a marosújvári UPSOM vegyi üzem idézi elő igen jelentős mértékben. A megyében 43 hulladéktárolót tartanak nyilván, mely 754 ha területet foglal el. Ebből 11 derítőállomás (420 ha) és 4 bányászati hulladéktároló (291 ha). 2000-ben 1 987 555 tonna hulladék termelődött, melyből 170 000 tonna városi eredetű volt. Értékesítésre került 93 696 tonna, újrahasznosításra pedig 56 070 tonna. A hulladékok 84,5%-a a bányákból, 9,3%-a pedig a marosújvári UPSOM vegyi üzemből ered. 33580 ha erdőterületet fenyeget a kiszáradás veszélye. Ebből 5666 ha fenyő- és 27920 ha lombhullató erdő.

Közoktatás

A megye területén 695 közoktatási intézményben folyik az oktató-nevelő munka. Az óvodák száma 290; ebből rendes programmal működik 267, hosszabbított programmal 23. Az elemi iskolák száma 218, az I–VIII. osztályos iskoláké 150. A középfokú oktatás keretében 15 kollégium és líceum áll a tanulók rendelkezésére. A líceumok száma 5. Ezek közül 2 elméleti, 1 művészeti és 2 sport profilú. A kollégiumok száma 10. Ezek közül 7 elméleti, 1 közgazdasági és 2 technikai jellegű. Ezeken kívül 3 teológiai szeminárium, 14 iskolacsoport, 1 posztlíceális iskola és 4 speciális kisegítő iskola működik. Az iskolán kívüli tevékenység megszervezését és lebonyolítását minden városban diákklub biztosítja, melyekhez Balázsfalván egy iskolai sportklub is társul. Az egyetem előtti oktatás szakmai, módszertani támogatását, irányítását a Pedagógusok Háza, továbbá 1 Pszichopedagógiai Megyei Központ, 10 Pszichopedagógiai Iskolai és Iskolaközti Pszichopedagógiai Kabinet, 12 Tanácsadó és Tájékoztató Központ, valamint 7 Iskolaközti Logopédikus Központ végzi.

Ami a tanszemélyzet és kisegítő személyzet helyzetét illeti, a 2000–2001-es tanévben a következő volt: összlétszám: 7790. Ebből tanszemélyzet 6191, végleges 4228. Szakképzett helyettes 1722, szakképzetlen helyettes 241, kisegítő tanszemélyzet 272, más beosztású 1327. A tanulók ciklusonkénti leosztása a 2000–2001-es tanévben a következő volt: óvodás 12 146, elemista 3056, közoktatás 54 598, fogyatékos szakiskolás 211, inasiskolás 1178, államilag támogatott posztlíceális 200, kisegítő speciális 647. Összesen: 72 046.

Kisebbségi oktatás

Magyar nyelvű oktatás 46 tagozaton, 140 csoportban vagy osztályban, 1 kollégiumban és 1 római katolikus szemináriumban zajlik. Az óvodások és tanulók száma 2400. Német nyelven, 10 tagozaton, 28 csoportban vagy osztályban, 400 tanuló részvételével folyik a közoktatás. Ezen kívül a gyulafehérvári Zenei és Képzőművészeti Líceumban az I–IV-ben 4, az V–VI-ban pedig 2 német nyelvű osztály működik.

Egészségügy

10 kórház, 1 szakkórház, 1 egészségügyi központ, 2 szanatórium, 10 járóbeteg-rendelő, 7 TBC-rendelő, 11 iskolai rendelő, 1 egyetemi rendelő és egy sportorvosi rendelő áll a 398 121 lakos (2001. 01. 01.) rendelkezésére. A kórházi ágyak száma pedig 3601 (110 lakosra egy ágy, amíg az országos átlag szerint 136 személyre jut egy ágyra). E hálózat keretében 330 orvosi rendelő, 116 fogászati rendelő, 5 járóbeteg-szakrendelő, 15 klinikai magánrendelő, 34 fogászati laboratórium és 72 gyógyszertár áll az igénylők rendelkezésére. A tulajdonképpeni orvosi ellátást 771 orvos biztosítja (516 lakosra egy orvos, országos átlag 558/orvos). A férfiak átlagéletkora 67,43 év, a nőké 73,45 év; míg az általános átlagéletkor 70,34 év. A 10,4%-os születési ráta az országos 10,7% alatt van, s e mutató állandó jellegű az utóbbi évek során. Ugyanakkor az elhalálozási ráta (12,2%) az országos átlag (18, 3%) alatt van.

A megye fejlődési stratégiája 2001—2004

Ipar

A legfontosabb ipari tevékenységek struktúráját és elosztását a természeti erőforrások, a földrajzi elhelyezkedés, valamint a létező hagyomány s egyéb sajátos, helyi jellegű adottság határozta meg. E keretben a gépgyártóipar, a kitermelőipar- és feldolgozóipar, a vegyipar, a könnyűipar (konfekció, lábbeli, porcelán, élelmiszeripar) határozza meg a megye iparának arculatát. Ezen a téren a megye Kereskedelmi és Iparkamarájánál 11 425 kereskedelmi társaságot jegyeztek. Ezek közül 2001. július 31-én 719 kereskedelmi társaság működött részben vagy egészben idegen tőkével. Az 1077 milliárd lejes társasági tőkéből 2001-ben a külföldi hozzájárulás 92,5 millió dollár volt. A külföldi tőkebefektetés nagyságrendje szerint a sorrend a következő: Olaszország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Kanada, Ausztria. Ezek alapján Fehér megye az országos 9. helyet foglalja el. A külföldi tőkebeáramlás távolról sem meríti ki a megye gazdasági igényeit. A nagyenyedi Metalurgica, a kudzsiri Mechanica, a zalatnai Ampellum, a móc-vidék (zalatnai, aranyosbányai, verespataki bányakitermelők), a gyulafehérvári Saturn, az Uteps, a Resial igen komoly gazdasági, pénzügyi, anyagi nehézséggel küszködik. Mindezeknél még mindig az állam a fő részvényes. A helyzet orvoslása végett valamennyi gazdasági egység sajátos fejlesztési stratégiát dolgozott ki, ennek keretében a gépgyártóiparban az új technika bevezetése s a legkorszerűbb felszerelések és berendezések beszerzése az elsőrendű feladat. Mindezt saját erejük, s külföldi tőke beáramoltatásával próbálják megvalósítani. Ugyanakkor új piacok felkutatása s egyben új termékek kínálata is napirenden szerepel. Ennél a fejezetnél a kudzsiri Mechanica folytat nagyszabású tárgyalásokat a német DAIMLER-CHRYSLER AG, az izraeli ELBIT, a kínai HAIER-

COR, a francia SOLOMON cégekkel. A vegyiparban a földgáz- és villamosenergia-fogyasztás csökkentése egyik fő gond. Az ágazat legfőbb képviselője, a marosújvári UPSOM 140 milliárd lej és 17 000 dollár értékű befektetést eszközöl a 2001-2004 közötti időszakban. A kitermelő- és feldolgozóipar méretében pillanatnyilag Verespatakon van a fő hangsúly, ahol a román–kanadai GOLD CORPORATION nem kevesebb, mint 300 millió dolláros befektetést ütemezett be a helyi arany kitermelése és feldolgozása végett. E téren széles körű tárgyalások folynak a cég, valamint az állami hatóság, helyhatóság, helyi lakosság között a beütemezett terv megvalósítása végett. Nagyszabású munkálatok elébe néz a móc-vidék térsége, mely pro és kontra vélemények fölkorbácsolására adott és ad jelenleg is alkalmat a helybeliek, valamint a hazai és nemzetközi érdekképviseletek körében

A fafeldolgozásban a szászsebesi FRATI cég az élenjáró, mely 2001–2004 között 168 milliárdos befektetést eszközöl terjeszkedésre, termelésre. Továbbá ugyanezen területen a balázsfalvi STRATUSMOB 8,4 milliárdot, a topánfalvi MONTANA 41,2 milliárdot irányzott elő önfejlesztésre. Az élelmiszeriparban a gyulafehérvári TRANSAVIA 30 milliárd lejt és 15 000 eurót befektet be.

Mezőgazdaság

Ezen a téren a további visszaesés megakadályozása a legfontosabb és egyben a legsürgősebb feladat. Történtek különböző elképzelések a megye illetékeseinek a részéről, viszont el kell mondani, hogy ezek zömében általános jellegűek, és nehezen lehet kihámozni magát a lényeget, a konkrétumot, a pontos távlati elképzelést. Addig viszont, amíg megye szinten a felaprózódott, nadrágszíjparcellás földek uralkodnak, addig jelenlegi, illetve nagyobb méretű távlati terveket is nehezen lehet elképzelni méginkább megvalósítani. A volt állami mezőgazdasági vállalatokkal sem rózsásabb a helyzet. Annyira eladósodtak, lerobbantak, elszegényedtek, hogy az utóbbi időben meghirdetett árverések igénylő nélkül maradtak, azaz senki sem tart igényt az egykori jól menő mezőgazdasági egységekre, minimálisra zsugorodott termőterületeikre, megfogyatkozott állatállományukra, s egyéb ingó és ingatlanaikra..

Turizmus

A turizmus terén a meglévő létesítmények talpra állítása lenne a sürgős teendő. Ezek elhanyagolása az idegen turistaforgalom állandó jellegű csökkenését vonta maga után. A megyei hatóságok az Erdélyi-érchegység – más szóval a Móc-vidék turisztikai kínálatát tekintik elsődleges feladatnak. Így kerülhetett a megyei 2001–2004-es programba a lepusi turistatelep kifejlesztése és korszerűsítése, Nagylupsa, Szolcsva, Bisztra és Avram Iancu turisztikai központokká való nyilvánítása, a topánfalvi szálloda korszerűsítése, a vidék összekötő útjainak följavítása, a torockói medence turisztikai adottságainak részletes feltárása, a szászsebesi turistapontok rehabilitálása. Mellőzött viszont a legfontosabb útszakasz, a megyét átszelő nemzetközi műút, mely mentén egyetlen turistamegálló sem létezik, illetve a meglévő távolról sem kielégítő, nemcsak a külföldi, de még a belföldi utas számára sem.

Környezetvédelem

A foganatosított környezetvédelmi intézkedések az országos program szerves részét képezik. Ezek közül a legfontosabbak: a környezetvédelem intézményesített kapacitásának megerősítése; az ipari szennyeződés megelőzése és csökkentése, az ipari és háztartási hulladék megfelelő tárolása és megsemmisítése, illetve hatékony újrahasznosítása; a sűrűn lakott területek környezeti tényezőinek állandó jellegű nyilvántartása, mérése és megfelelő megelőző jellegű intézkedések foganatosítása, a biológiai diverzitás konzerválása, a mezőgazdaság ökológizálása és potenciáljának racionális fölhasználása, a városok és falvak szennyvízgyűjtő és levezető csatornahálózatának felújítása, illetve kiépítése. E fentiek megvalósítása végett megyeszinten Gyulafehérváron, Nagyenyeden, Szászsebesen és Topánfalván hulladékgyűjtő és tároló helyek létesítésére kerül sor. Ennek érdekében tárgyalások zajlanak a helyhatóságokkal az elképzelések módozatainak megvalósíthatóságára. Külön gondot jelent a zalatnai szennyeződés korlátozása, valamint a marosújvári vegyi hulladéktároló kiépítése és beindítása.

Egészségügy

E téren az orvosi ellátás minőségének a feljavítása az elsőrendű feladat. Ez pedig mindenekelőtt az orvosi személyzet létszámának a gyarapítása által valósulhat meg. 50 szakorvos kinevezése szerepel a tervezetben olyan profilokban, mint: szívgyógyászat, röntgenológia, sebészet, szülészet, nőgyógyászat. Ugyanakkor állami, valamint az egészségügyi biztosító kasszájából 70 146 millió lej kerül korszerű orvosi felszerelés beszerzésére. A hátrányos helyzetű zónákban – Kudzsir, Móc-vidék – különös anyagi támogatásban részesülnek az ezeken a vidéken megtelepedni kívánó fiatal orvosok, illetve orvos házaspárok. Fontos továbbá a gyerekgondozás és az anyákról való gondoskodás, a természetes népszaporulat javulása, az elhagyott gyerekek gondozás alá vétele, s a gyermekotthonoknak a hazai, de különösképpen az európai normák szerinti működtetése, a sürgősségi beavatkozások esetére SMURD jellegű csoport kiépítése és hatékony működtetése, a krónikus megbetegedések megelőzése, illetve csökkenése a zalatnai, abrudbányai, szászsebesi városi kórházak állagának feljavítása, a megyei kórház bővítése. Mindezek megvalósítására 2001–2004-re 107 milliárd lejt irányoz elő a tervezet. Mindezeken kívül nagy javításokra további 10,5 milliárdot irányoztak elő a helyhatóságok, valamint saját jövedelmükből az egészségügyi egységek.

Közoktatás

A munkaerőképzést a jelenlegi és távlati fejlődés mutatóihoz próbálják igazítani a megyei illetékesek. A hátrányos helyzetű zónák kis- és középvállalatainak munkaerő-szükségleteinek biztosítására összpontosítanak a tanügy megyei illetékesei. Fontosnak tartják továbbá bizonyos opcionális tantárgyak bevezetését az agroturizmus, a közszolgáltatások, valamint a környezetvédelem keretében, továbbá a szőlészeti -gyümölcstermesztési központokban ezen ágazatok fejlesztésére és ösztönzésére fektetik a hangsúlyt, úgy, ahogy az ipari zónákban a a környezetkímélő technológiák bevezetését és alkalmazását tekintik prioritásnak. Időszerűnek tartják továbbá a kis létszámú, hatékonyság nélküli, gyenge, szakképzetlen káderekkel működő iskolák felszámolását, s azoknak a jól menő községközpontokba való csoportosítását, a gyerekek szállítására pedig mikrobuszok beindítását és üzemeltetését. A speciális kisegítő iskolák, gyermekotthonok fokozatos leépítése, családi otthonokba való integrálódása szintén fontos feladata a megyei illetékes hatóságoknak. Az európai integrálódás szellemében elképzelések vannak arra nézve, hogy az EU-tagállamok iskoláival építsenek ki szoros együttműködési kapcsolatokat a Commenius-, Leonardo-, Socrates- programok biztosította lehetőségek hatékony kihasználása által.

A megyei felsőoktatás 1990-ben indult be, s azóta is állandó változáson, alakuláson esett át, különösképpen a szakosodás növekedése által, ami végül is a hallgatók számának állandó növekedéséhez vezetett, kiknek száma 999 hallgatóról 1995 és a 2000–2001-es tanév között 8045-re emelkedett. Az oktatás 3 állami és 3 magánegyetemen zajlik. A hallgatók zöme (69, 7%) a gyulafehérvári December 1 Állami Egyetemen tanul.

Művelődés

A művelődési, művészeti és vallási tevékenységi ágazatokat modern szemlélet jellemzi a megyei szakemberek részéről. A megye 2001–2004-re szóló stratégiájában a történelmi műemlék, a gyulafehérvári történelmi vár, a hősök temetőinek restaurálása, a vidék művelődési házainak, kultúrotthonainak rehabilitációja, egy megyei folklóregyüttes létrehozása, a Lucian Blaga Irodalmi Fesztivál, a Geinai Leányvásár, valamint december 1-hez kapcsolódó ünnepségek megrendezése szerepel a programban.

Figyelmen kivül esik a megye magyar jellegű történelmi, egyházi, tudományos, kulturális emlékeiről, a nagyenyedi kollégium, vár és a Bethlen-kastély, a marosszentimrei, boroskrakkói, sárdi, magyarigeni, alvinci református templomok állapota, s a magyar jellegű kulturális rendezvények, együttesek (mint pl. a magyarlapádi népi együttes anyagi, szellemi támogatásról nincs szó).

INFRASTRUKTÚRA

Országutak

A megyei utak hossza 419, 26 km. A legfontosabb az E81-es nemzetközi műút, mely a megye központi részén halad keresztül, és amely jelen pillanatban jó minőségű burkolatával kényelmes közlekedést biztosít. A megyei utak többsége viszont lerobbant állapotával nehezíti a nagyon is felszaporodott közúti forgalmat. Pillanatnyilag a DN 1, DN 74 A utakon végeznek – a korlátolt finanszírozás függvényében – kisebb-nagyobb feljavítási munkálatokat. A fent említett utak jó része a Mócvidéken, az Érchegység területén található, viszont a torockói medencét Nagyenyeddel összekötő útszakasz a lehető legrosszabb állapotban van, minden kilátás nélkül. Az aszfaltozási munkálatok felgyorsítása végett a megyei tanács Németországból importált egy modern aszfaltozógépet – 30 milliárd lej ellenében. Lesz-e minőségi és mennyiségi ugrás az útjavítás terén, azt a további munkálatok menete és ritmusa fogja majd bebizonyítani és eldönteni.

A helyi erőforrások, illetve pénzek folyósításán kívül a megyei szervek a PHARE, SAPARD, ISPA, RICOP, FEDRE stb. pénzek segítségére is igényt tartanak. A községi és falusi utak kikövezésére az Enyed közelében levő Nyírmező határában levő kőbánya pillanatnyilag kihasználatlanul heverő nagy mennyiségű mészköve is bőven elegendő lenne, csak éppen elszállítani kellene a kijelölt és szükséges helyekre. Gondot jelent, hogy a tulajdonképpeni elszállítás megszervezését és lebonyolítását senki sem vállalja.

Telefonhálózat

Noha a telefonhálózat jelentősen fejlődött az utóbbi évek során, mégis léteznek területek, vidékek különösen az Erdélyi-érchegység vidékén, melyek csupán 6,97%-ban vannak az általános hálózathoz kapcsolva. Következésképpen a 2001–2004-es időszakban 40 új telefonhálózat kiépítése s 22 260 vonallal való ellátása, a régi elavult telefonközpontok felszámolása, s új, modern, digitális központok felszerelése Balázsfalván, Szászsebesen, Zalatnán és Marosújváron a legfontosabb teendő. Mintegy 16 kis, 500–1000 lelket számláló falusi településen a Goldstar projekt finanszírozásában nyilvános telefonfülkék felszerelése van folyamatban.

Villanyhálózat

A hegyvidéken még 55 helység várakozik a villanyvilágítás bevezetésére. Amennyiben a szükséges 100 milliárd lej az illetékesek rendelkezésére áll 30 helységben, 2003-ig befejeződhetnek a tervbe vett munkálatok, a többi 25 helységben pedig a mintegy 50 milliárdos finanszírozás biztosítása ellenében 2003–2005 között folytatódhatnak a munkálatok. A villamos energia elosztására és szállítására mintegy 190 milliárd lej van előirányozva,

ebből 108 milliárdot a Electrica kereskedelmi vállalat és 82 milliárdot az országos energetikai rendszer fejlesztését biztosító speciális alap fedezné.

Közüzemi szolgáltatások fejlesztés

Az ivóvíz hálózat 765 km hosszú, s a hozzákapcsolt helységek száma 90. Megyeszinten két regionális vízhálózat működik: a szászsebesi patakból eredő ivóvíz a megye lakosságának 50%–hoz jut el, míg a Mihoiești–Topánfalva víztároló a Mócvidék egyes helységeit látja el ivóvízzel. Vidéken az 1997/577-es KH értelmében Maroscsügeden, Alsócsórán, Marosszentimrén, Mihálcfalván, Havasgáldon, Székásszabadján s a hozzájuk tartozó falvakban folyna ivóvíz-bevezetési munkálatok, míg az 1998/687-es KH alapján Csurulyásza, Oláhdálya, Horea, Diód, Felvinc, Hosszúaszó, Kelnek, Szászcsanád, Alsókarácsonyfalva, Alkenyér, Aranyosvágás, Alvinc, Bistra, Maroskarna, Bucsum, Marosnagylak, Boroskrakkó, Szolcsva esetében az előtanulmány kivitelezése, míg Nagyalmás, Magyarcserged, Küküllővár, Magyarlapád, Mogos esetében a finanszírozás lehetőségének megteremtése van folyamatban. Ugyanakkor a megye valamennyi városában a meglévő vízhálózat kibővítésén, korszerűsítésén munkálkodnak a helyhatóságok. Mindezek alapján 2004-re 75 km-rel bővül a megye ivóvízhálózata. Mindezzel párhuzamban Abrudbányán, Nagyenyeden, Balázsfalván, Topánfalván, Kudzsiron, Marosújváron, Szászsebesen, Tövisen, Sugágon, Szászcsőn a már létező szennyvízlevezető csatornák és tisztítók felújítása van folyamatban.

A már meglévő földgázhálózat kibővítése végett jelenleg Alsógáldon, Alsócsórán, Marosnagylakon, Mihálcfalván, Diódon, Magyarcsergeden és Oláhdályán folynak földgáz-bevezetési munkálatok, míg Magyarlapád, Pián, Magyarforró, Székesveresegyháza esetében 2004-re tervezték a megyei hatóságok– a földgáz bevezetését, amennyiben a finanszírozási alapok létrejönnek a munkálatok megvalósítására.

Külföldi kapcsolatok, európai integráció és regionális fejlesztés

A külföldi kapcsolatok kiépítésére konkrét programpolitikát dolgozott ki és fogadott el a Fehér Megyei Tanács. Ennek elsődleges célja a közös, erőteljes kapcsolatok kiépítése s az Európai Régiókba való hatékony integrálódás. Mindezek keretében a partneri kapcsolatok kiépítése, a nem kormányzati nemzetközi szervekkel való kapcsolatteremtés kifejlesztése, az európai integráció, a helyi és regionális autonómia megvalósítása az elsőrendű feladat. A program elsődlegesen a szomszédos országok felé irányul. Magyar vonatkozásban Tolna és Bács-Kiskun megyékkel való gazdasági, szociális kapcsolatok kiépítésére és sokszínűségére alapoznak. Az ún. ECOSTEP-program keretében Fehér megye az angol Kent Régióval, valamint a görög „Egnatia Epirus” Alapítvánnyal folytat hasznos együttműködést. Az Európai Bizottság által jóváhagyott Eugénia-program keretében a belgiumi Wallonie Régió, a francia Pyrenees Atlantique és a magyarországi Baranya megye, Fehér megye főbb partnerei. Ugyanakkor Fehér megye az Ecos-Uverture-program finanszírozásából is részesedik, mely összegeket az Erdélyi-érchegység területén lévő szeméttárolók ökológizálására, valamint a védett területek karbantartására fordítja. Ezen kívül az Európai Régiók (ARE) keretében is aktív részt vállal Fehér megye. E program által tehetséges fiatalok folytatják tanulmányaikat külföldi intézmények keretében. Hasonlóképpen hasznos és hatékony tevékenységet bonyolít le Fehér megye képviselete az olasz Lazio régióval, a francia Ferney-Voltaire Társasággal, az amerikai Feed the Children szervezettel, a holland Arnemuiden Egyesülettel, valamint a görög Kaula-régióval.

A hazai és külföldi partnerek részvételével a gazdasági együttműködési prioritások között megemlíthető: a Sebes-völgye turisztikai parkjának kiépítése; Lepus turisztikai üdülőhely kiépitése; ipari parkok létesitése; ABC típusú szociális-kulturális-sport és üzletbázis létrehozása Gyulafehérváron; millénium projekt Gyulafehérváron; földgázelosztó központok létesítése; falvak ivóvízzel való ellátása; Infrastruktúra: megyei és helyi utak modernizálása és rehabilitálása ; szennyvízgyűjtő, tisztító- és tárlóközpontok kiépítése, fejlesztése; hulladéktárolók kiépítése, hulladék újrafelhasználása; nemzetközi és megyei út menti parkolók kiépítése és a minimálisan kötelező dotációkkal való ellátása; lakásépítés, ennek keretében szociális lakások építése; a hőenergia-termelés, raktározás, szállítás hatékonyságának följavítása; a hőenergia új típusú, modern felszerelésekkel való előállítása (tömbházi, lépcsőházi, családi hőközpontok felszerelése és működtetése); a hátrányos helyzetű zónákban, valamint a kiöregedő helységekben való elsődleges befektetések támogatása és megvalósítása; a helyi közigazgatósági hatóságokkal való társulás; állandó, illetve ideiglenes jellegű kiállítások szervezése; turisztikai jellegű rendezvények, kezdeményezések; a marosújvári sósfürdő rehabilitálása; új, modern szolgáltatásokat biztosító autóbusz-állomás megvalósítása Nagyenyeden; egy új, 200 férőhelyes szociális kantin, valamint öregek otthonának létesítése Nagyenyeden; a Bethlen kollégium épületeinek általános felújítása.

Irodalom:

Prefectura județului Alba, Consiliul Județean Alba: Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Alba în perioada 2001-2004. -septembrie 2001.

Primăria Municipiului Aiud: Studiu socio-economic. Aiud - 2000.

Unirea - független gyulafehérvári napilap 2002. január–júniusi számai.